УДК 371.134.007.2:629.33/36(045)

С.В.СІТКАР,
аспірант
(м.Тернопіль)

Конструктивна інтерференція діагностичних умінь у підготовці інженера-педагога у галузі автотранспорту

В статті розглянуто питання формування діагностичних знань та умінь у майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту на основі принципу конструктивної інтерференції. Проаналізовано відмінності та спільні риси технічної, психологічної та педагогічної діагностик. Висвітлено методику підготовки студентів до організації педагогічного діагностування на основі принципу конструктивної інтерференції.

Ключові слова: *діагностика, педагогічна діагностика, технічна діагностика, інженер-педагог, інтерференція, індукція.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Прискорені темпи сучасного життя підтримуються використанням транспортних засобів. Оскільки користування ними набуло масового характеру, все більше вимог ставиться до їх технічних характеристик, а також до працівників, які забезпечують надійність експлуатації. Необхідно визнати, що при всіх перевагах транспортних засобів, втрати на дорогах перевищують ті, яких зазнала країна під час військових подій.

Одним із чинників забезпечення належного технічного стану автомобіля та грамотного керування ним є проведення діагностичних процедур, у зв'язку з чим забезпечення готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі автотранспорту до організації діагностування є одним із найважливіших завдань інженерно-педагогічних навчальних закладів. Характерною особливістю підготовки у них є набуття вмінь реалізації декількох видів діагностики: педагогічної, психологічної, технічної тощо. Доцільно припустити, що процес оволодіння одним видом діагностики впливає на вивчення іншого. Зокрема, знання технічної діагностики сприяють кращому засвоєнню педагогічної, яка з часу виникнення залишається однією з найгостріших проблем навчальних закладів загалом та інженерно-педагогічних зокрема, незважаючи на численні дослідження науковців.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Термін „педагогічна діагностика" був запроваджений К.Інгенкампом 1968 року, проте методи вимірювання рівня знань та сформованості якостей вихованців відомі з первісного суспільства [1]. Дидактичні основи і практика педагогічної діагностики розвинені у працях І.Підласого, В.Максимова, О.Кочетова, Я.Коломинського, И.Прокоп'єва, Б.Бітінаса, Л.Китаєвої та ін. Обґрунтування та генезис методів діагностики здійснено у дослідженнях Б.Мартиросяна, В.Сімонова, В.Зверевої, М.Берещука, Ю.Бархаєва, Г.Стадника, Н.Щуркової, А.Маркової та ін., зокрема проблемам діагностування рівня знань майбутніх учителів та коригування процесу їх засвоєння за допомогою тестових форм контролю знань, умінь та навичок студентів присвячені роботи В.Беспалько, К.Гуревича, Т.Ільїна, В.Полянського, Н.Тализіна та ін. Окремі аспекти використання в оцінюванні тестових технологій та інших незалежних контрольно-оцінювальних процедур, впровадження зовнішніх форм моніторингу якості освіти висвітлені в роботах І.Булаха, Ю.Жука, О.Ляшенка та ін.

Підготовку студентів вищих навчальних закладів до діагностування вивчали А.Бєлкін, М.Шилова, В.Мініяров, О.Фадеєва, С.Сафонова, О.Демченко, О.Мельник, С.Операйло, М.Єрофеева, Г.Шабаєва, В.Косарьов. Проблема організації педагогічного діагностування у закладах освіти досліджувалася В.Авансовим, В.Беспальком, І.Булахом, В.Кімом, М.Мругом, Ю.Нейманом, Г.Селевком тощо.

У працях науковців відображено різні аспекти формування готовності до професійної діяльності інженерів-педагогів, зокрема професійній підготовці інженерів-педагогів присвячені публікації С.Артюха, А.Ашерова С.Батишева, В.Блюхера, Г.Зборовського, Е.Зеера, Р.Карпової, О.Коваленко, М.Лазарєва, В.Ложкіної, А.Пастухова тощо. Проте нами не виявлено досліджень із підготовки інженерів-педагогів до організації педагогічного діагностування. Вченими не вивчалась проблема взаємовпливу у підготовці студентів сформованих умінь реалізації різних видів діагностик.

Формулювання цілей статті… Мета: обґрунтувати принцип інтерференції діагностичних понять та умінь у підготовці інженера-педагога у галузі автотранспорту.

Виклад основного матеріалу… Після закінчення навчання у вищих закладах освіти сучасний інженер-педагог повинен володіти певними компетенціями, які заздалегідь закладені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) спеціальності. Згідно з ОКХ інженера-педагога в галузі транспорту, він має володіти низкою діагностичних умінь, як педагогічних, так і технічних. Зокрема, студенти у вищому закладі освіти повинні навчитися розробляти засоби діагностики та характеризувати методи вимірювань якісних ознак; розробляти засоби комп'ютерної діагностики; оцінювати якість навчальної діяльності учнів (студентів); досконало володіти та вміти застосовувати засоби діагностики рівня якості знань професійної та практичної підготовки учнів (студентів);

порівнювати різні засоби діагностики рівня якості знань та підбирати ті, що найбільш адекватно підходять для вирішення конкретного завдання діагностики; вибирати засоби діагностики технічного стану автомобілів і контролю якості ремонтних робіт.

Отже, вагоме місце в процесі професійної підготовки інженера-педагога відведено набуттю знань з діагностування та формуванню діагностичних умінь, що дасть змогу йому отримувати достатню інформацію про рівень досягнень учнів у процесі навчання, ступінь вихованості, власну готовність до професійної діяльності тощо.

Педагогічна діагностика є одним із компонентів педагогічного процесу, і вона налічує стільки ж років, скільки вся педагогічна діяльність.

Терміни „діагноз" (від грецького diagnosis – розпізнавати, визначити характер і сутність якогось процесу на основі його всебічного дослідження) і „діагностика" (від грецького diagnostikos – здатний розпізнавати, діяльність із встановлення діагнозу або вчення про способи його отримання) давно звичні в медицині, техніці та в психології [2].

Суть педагогічної діагностики полягає у вивченні результативності навчально-виховного процесу на основі змін у рівні вихованості тих, хто навчається, і зростання педагогічної майстерності педагогів [3].

Інженер-педагог має опанувати окрім педагогічної, технічну діагностику. Її призначення полягає в тому, щоб вивчати і встановлювати ознаки дефектів технічних об'єктів, а також методи і засоби виявлення та пошуку дефектів, тобто забезпечувати надійність технічних об'єктів.

Ф.Селлерс зазначає, що технічне діагностування здійснюється або людиною безпосередньо (наприклад, зовнішнім оглядом, „на слух"), або за допомогою апаратури. Об'єкт і засоби його діагностування в сукупності утворюють систему діагностування. Взаємодіючи між собою, об'єкт і засоби реалізують деякий алгоритм діагностування, результатом якого є висновок про технічний стан об'єкта – технічний діагноз [4].

Зважаючи на те, що інженер-педагог опановує декілька видів діагностики, доцільно здійснити їх порівняльний аналіз. Цій проблемі присвячені дослідження М.Боритка, який порівнював цілі, завдання, об'єкти, предмети діагностичної діяльності [5].

Схожість усіх видів діагностики виявляється передусім у визначенні цілей та завдань. Загальним для всіх видів діагностики є розпізнання, збір інформації про фактично існуючі властивості, характеристики, стан об'єкту або процесу обстеження для оцінювання ефективності дій, що застосовуються, розробка прогнозу та формулювання рекомендацій з доцільної поведінки та діяльності щодо об'єкту, який діагностується. Загальним також є наявність норми, з якою роблять порівняння алгоритмів або принципів діагностичної діяльності.

Таблиця 1

Види діагностики

Вид діагностики	Об'єкт діагностики	Предмет діагностики
Педагогічна діагностика	Взаємодія учасників педагогічного процесу	Тенденції індивідуально-особистісного становлення суб'єктів педагогічної взаємодії
Психологічна діагностика	Людина, її психологічні характеристики	Здібності, особистісні риси, мотиви, відхилення від психічної норми тощо
Медична діагностика	Людина як біологічна система, хворий	Ознаки хвороби як відхилення організму від норми
Технічна діагностика	Технічні системи, машини, пристрої та їх вузли	Дефекти, відхилення від норми та причини цих відхилень

Відмінності видів діагностичної діяльності передусім виявляються в зіставленні об'єктів і предметів діагностики (табл. 1). У педагогічній діяльності найбільше використовується досвід, який накопичено в сфері психологічної діагностики, оскільки взаємодія учасників педагогічного процесу неможлива без розуміння стану кожного з них, а це, в свою чергу, перевіряється за допомогою методів психології. Діагностична діяльність педагога є дещо відмінною від діагностичної діяльності психолога за її вимірювально-випробувальною спрямованістю, завдяки якій досягається кількісна та якісна кваліфікація певного об'єкта. Головна мета діяльності педагога, як діагноста, полягає не лише в тому, щоб зробити висновок про сформованість якостей того чи іншого школяра, але й у визначенні, наскільки педагогічні засоби, які застосовує вчитель у навчально-виховному процесі, є адекватними індивідуальним та віковим особливостям і можливостям конкретного учня.

Загальним для різних видів діагностики є системне сприйняття об'єкта, його вивчення та опис. Проте багато видів діагностики традиційно пов'язуються з різними аномаліями. Для педагогічної діагностики в більшості випадків небезпечною є оцінка виявлених відхилень від норми як ознак „хвороби". Відхилення від норми в педагогічному процесі, діяльності, поведінці, стосунках і розвитку його учасників часто не є „ненормальними".

Отже, існує декілька видів діагностик, які відрізняються метою, об'єктами, тенденціями. Доцільно дослідити, як опанування одним видом діагностики впливає на засвоєння іншого, чи відбувається інтерференція знань і умінь, подібно до того, як у фізиці проходить інтерференція хвиль. Для виконання цього завдання необхідно з'ясувати фізіологічні та психологічні основи формування діагностичних умінь, зокрема, роль фізіологічних процесів (індукції) та психологічних (індукції та інтерференції).

Інтерференція як фізичне явище (від лат. inter – взаємно, між собою; лат. ferio – вдаряю, вражаю) – накладання хвиль, під час якого в різних точках спостерігається посилення (конструктивна інтерференція) або послаблення (деструктивна інтерференція) амплітуди коливань [6]. Цими термінами – конструктивна та деструктивна інтерференція – варто скористатися для оцінювання процесів формування різних видів діагностичних умінь у майбутніх інженерів-педагогів у галузі автотранспорту під час професійної підготовки.

Їх психологічними засадами є явища індукції та інтерференції. Зокрема, з'ясовано, що кожна навичка функціонує і формується в системі навичок, якими вже володіє людина. Одні з них допомагають новій навичці формуватися та функціонувати, інші – заважають, треті – її видозмінюють і т.д. Успішність дії, тобто ефективність навички, залежить від того, наскільки ці прийоми відповідають меті, об'єктам та умовам дії. Загальний закон формування навички полягає в тому, що, зіткнувшись з новим завданням, людина намагається спочатку використовувати такі прийоми діяльності, якими вона вже володіє.

Якщо мета, або об'єкти, чи умови двох дій сприймаються людиною як схожі, тоді як насправді ці дії різні, то починається використання неефективних прийомів дій. Виявлення їх помилковості, подолання і заміна правильними новими прийомами вимагають часу та багаторазових спроб. Формування навички утруднюється і сповільнюється. Тоді говорять про *негативне перенесення*, або *інтерференцію* навички [7].

Якщо ж цілі, об'єкти або умови двох завдань зовні різні, тоді як дії, необхідні для їх правильного вирішення, схожі за прийомами виконання, контролю або центральної регуляції, то відбувається явище індукції. Так, наявність в учня хороших навичок обпилювання напилком зазвичай значно полегшує для нього опанування прийомів різання металу ножівкою. Тут, за відмінності об'єктів і мети дії, має місце схожість прийомів виконання і сенсорного контролю. В обох ситуаціях розподіл зусиль між двома руками, необхідний для збереження горизонтального руху інструменту, практично є однаковим. У цьому випадку відправним пунктом є правильні дії і формування навички значно полегшується. Тоді говорять про *позитивне перенесення*, або *індукцію*, навичок [7].

Вплив досвіду та наявних навичок на формування нової навички визначається не лише характером самих дій та їх об'єктів, але також і ставленням людини до цих дій та об'єктів. Негативне перенесення, яке сильно заважає при навчанні, й особливо при перенавчанні, може бути значно послаблене, якщо завдання, що інтерферують, розносяться в часі, а до свідомості учня доводяться ознаки, що істотно їх різнять. Позитивне ж перенесення навичок значно полегшується, а навчання прискорюється, якщо учневі спеціально демонструють ознаки суттєвої схожості в завданнях, які за зовнішнім баченням є різні.

Необхідно акцентувати увагу, що коли йдеться про різні види діагностичних умінь, то їх формування принципово відрізняється між собою. Організація технічної діагностики цілковито відмінна від педагогічної, тому в основі формування різних видів діагностичних умінь не може бути індукція як психологічний процес.

Термін „індукція" використовується також у фізіології. Індукція – це взаємодія між процесами збудження та гальмування в нервовій системі, коли виникнення одного з цих процесів викликає розвиток іншого, протилежного [2]. Проте фізіологічною основою формування різних видів діагностичних умінь є не індукція, а іррадіація нервових процесів, коли посилення збудження в одному із центрів викликає аналогічне явище в іншому, зв'язаному із ним [8].

Отже, тотожного терміна у психології та фізіології для визначення процесу взаємовпливу формування різних видів діагностичних умінь нема. Комплексним поняттям може бути поняття „конструктивної інтерференції" як підсилення формування одного виду умінь завдяки наявності іншого, названого тотожним поняттям, або „деструктивна" інтерференція як взаємне послаблення формування діагностичних умінь на основі схожості визначень.

Таким чином, інтерференція може бути як конструктивним, так і деструктивним процесом, проте у педагогіці – якісно відмінним явищем від фізичної та психологічної інтерференції. Оскільки в

педагогічній діяльності часто використовуються виробничі терміни, то варто припустити, що знання про них впливають на формування аналогічних понять у навчально-виховній діяльності. Такими поняттями є „технологія", „діагностика" тощо. У підготовці студентів вони потенційно можуть зумовлювати ефект як конструктивної, так і деструктивної інтерференції. Отже, необхідно обґрунтувати певні умови для проходження конструктивної інтерференції. Такими умовами має бути позитивне ставлення до виробничого процесу чи терміну, володіння уміннями виконувати технічну операцію.

Тому, приступаючи до вивчення педагогічної діагностики, необхідно з'ясувати стан обізнаності студентів із діагностикою загалом та технічною зокрема, із її значенням у забезпеченні надійності функціонування систем.

З метою визначення рівня знань майбутніх інженерів-педагогів про діагностику та технічну діагностику нами проведено експериментальне дослідження, у якому брали участь майбутні інженери-педагоги як молодших так і старших курсів. Експериментом охоплено 138 респондентів.

В інструментарій дослідження (анкети, бесіди, спостереження, опитування) були включені різні блоки питань. Один блок запитань був спрямований на виявлення рівня знань про діагностичну діяльність, а інший – стосувався обізнаності з технічною діагностикою.

Під час констатувального етапу дослідження респондентам (студентам першого та другого курсу) пропонувалося відповісти на запитання щодо їхнього розуміння сутності понять „діагностика" та „технічна діагностика" та оцінки діагностичної діяльності. Аналіз результатів дослідження показав, що 64 % від загальної кількості респондентів обізнані зі змістом поняття „діагностика" та 59 % від всіх опитаних розуміють сутність поняття „технічна діагностика" і вважають їх необхідним чинником забезпечення нормального функціонування природних систем та надійності експлуатації автотранспорту. Результати обізнаності майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту щодо змісту досліджуваних понять зображено на рис. 1.

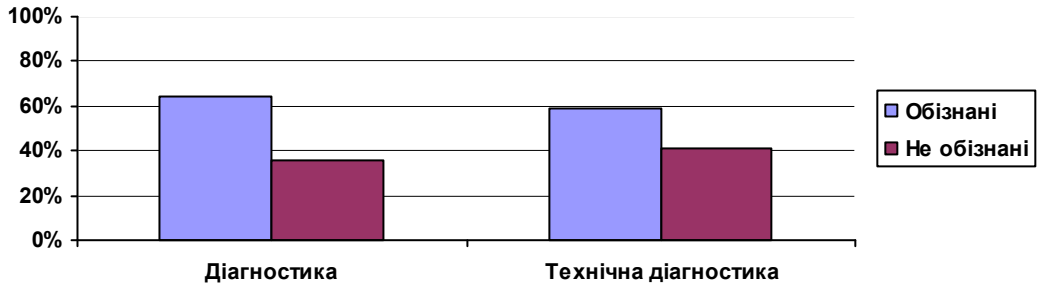

Рис. 1 Обізнаність майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту зі змістом понять „діагностика" та „технічна діагностика"

Ще один блок питань стосувався значення діагностування у роботі фахівців.

Отримані результати показали, що 61% опитаних студентів вважають, що діагностика є необхідним компонентом професійної діяльності. Лише 6% студентів переконані, що без діагностики можна обійтися. 8% опитаних не проявляють жодного інтересу до проведення діагностування; 25% студентів не змогли до нього чітко виразити своє ставлення.

Результати опитування щодо ролі діагностики в діяльності майбутніх інженерів педагогів зображено на рис. 2.

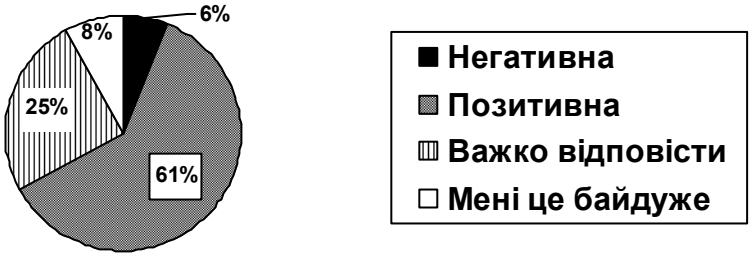

Рис. 2. Роль „діагностики" у діяльності майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту

Проаналізувавши відповіді респондентів щодо ролі технічної діагностики, отримано такі результати. 52% вважають, що без технічної діагностики неможлива їх професійна діяльність. 7% респондентів вважають, що вони змогли б обійтися без знань з технічної діагностики. Проте 8% опитаних студентів не проявляють жодного інтересу до технічного діагностування. 33% майбутніх інженерів-педагогів не змогли виразити своє ставлення до ролі технічної діагностики в їхній професійній діяльності. Результати дослідження зображено на рис. 3.

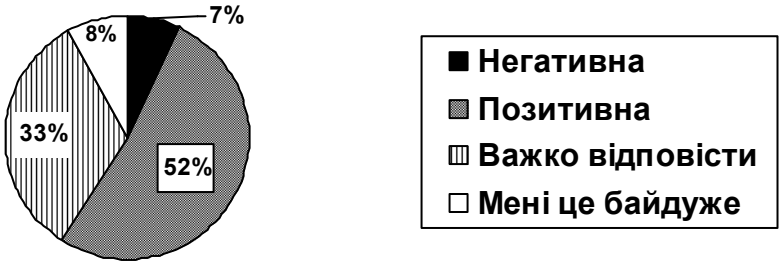

Рис. 3. Роль „технічної діагностики" для майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту

Аналіз результатів дослідження показав, що студенти молодших курсів не достатньо обізнані з поняттями „діагностика" та „технічна діагностика", проте проявляють інтерес до опанування різних видів діагностики, які допоможуть їм в майбутній професійній діяльності.

Із врахуванням результатів дослідження було розроблено методику підготовки студентів до організації педагогічного діагностування. Її мета полягала в тому, щоб сформувати у майбутніх інженерів-педагогів уміння організації педагогічного діагностування на основі конструктивної інтерференції, тобто через порівняння різних видів діагностичної діяльності, її цільових установок та функцій.

Питання педагогічної діагностики студентами вивчалися під час засвоєння навчальних курсів „Педагогіка", „Історія педагогіки", „Освітні технології". Викладачі цих дисциплін, перш, ніж надати інформацію про розвиток педагогічної діагностики, її форми і методи, стимулювали студентів до відтворення вивченого про технічну, медичну, психологічну діагностику тощо. Зрозуміло, що технічна, медична та педагогічна діагностика як діяльність принципово різняться між собою, а отже, тут не йдеться про індукцію чи інтерференцію вироблення навички як психологічний процес. Радше йдеться про створення мотивації до опанування діагностичними вміннями на основі аналогічності термінів.

Порівняння різних видів діагностики проводилося викладачами не тільки педагогічних дисциплін, але й викладачами психологічних та технічних дисциплін, зокрема на заняттях з психології, автосправи, ремонту та експлуатації автомобілів та ін.

Основними темами лекцій та практичних занять із педагогічних дисциплін були: „Поняття педагогічної діагностики та її роль у формуванні особистості", „Історія розвитку педагогічної діагностики", „Організація діагностування у закладі освіти тощо", „Методи педагогічної діагностики", „Технологія педагогічного діагностування", „Діагностика сформованості учнівського колективу" та інші теми.

Розроблена методика передбачала реалізацію різних форм позааудиторної роботи, зокрема шоу-технологію „Постав діагноз", круглий стіл „Діагностика технічна, психологічна та педагогічна" тощо.

У процесі проведення занять було використано проектні, інтерактивні методи, ділові ігри тощо. Зокрема, реалізовувалася ділова гра „Перше дослідження учнів". Найпопулярнішими інтерактивними методами діагностики були: „Прогноз погоди", „Приховані таланти", „Упізнавання автопортретів", „Подаруй квітку", „Комплімент" тощо.

Після проведення формувального експерименту, який тривав 2 роки, знову було проведено опитування. Його результати щодо обізнаності із змістом діагностичних понять показали ефективність проведеної роботи. Зокрема, до експерименту результати обізнаності майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту (експериментальна група) щодо досліджуваних понять становили 64% та 59% відповідно, а вже після експерименту ці показники змінилися до рівня 88% і 82%.

Порівнявши результати опитувань респондентів експериментальної групи з результатами опитувань контрольної групи (інженери-педагоги, що не брали участі у формувальному експерименті), можна констатувати, що у респондентів з експериментальної підвищився рівень знань про діагностування (рис. 4).

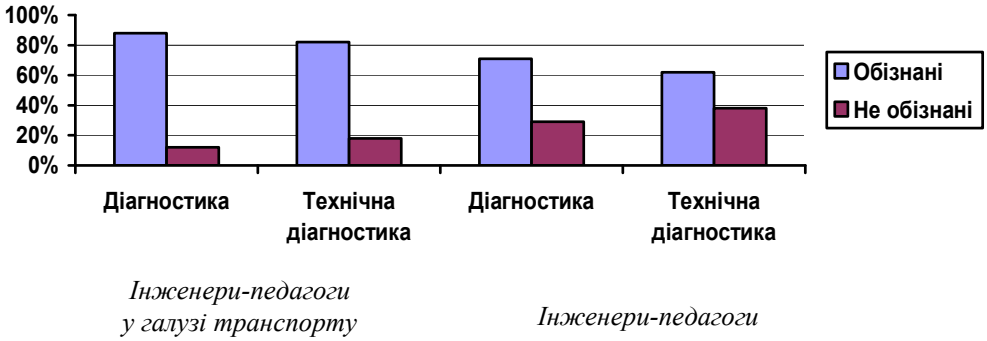

Рис. 4. Обізнаність майбутніх інженерів-педагогів та інженерів-педагогів у галузі транспорту з поняттями „діагностика" та „технічна діагностика" після експерименту

Також поліпшилися показники обізнаності про роль „діагностики" та „технічної діагностики" студентів експериментальної групи (рис. 5-6).

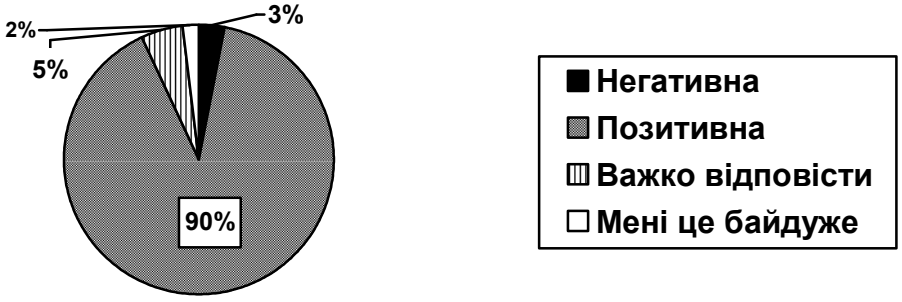

Рис. 5. Роль „діагностики" у діяльності майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту після експерименту

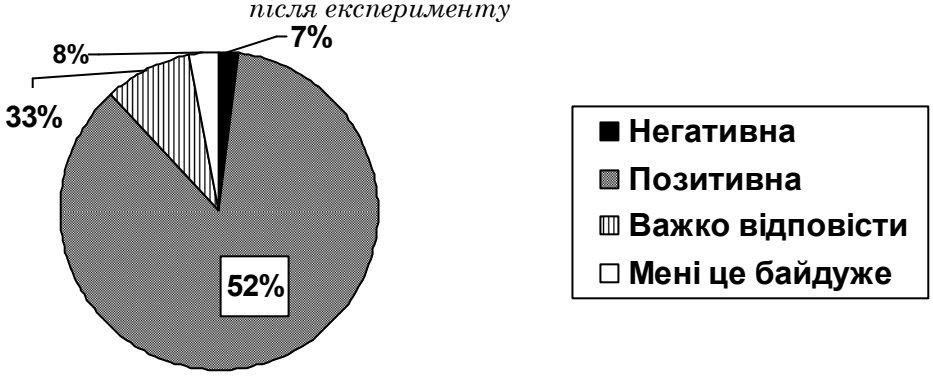

Рис. 6. Роль „технічної діагностики" для майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту після експерименту

Аналіз результатів свідчить про зростання показників набуття діагностичних знань, які детерміновані створеними умовами для конструктивної інтерференції.

Висновки та перспективи подальших розвідок… У діяльності інженера-педагога у галузі транспорту вагоме місце відводиться педагогічному діагностуванню, яке сприяє оптимізації процесу особистісно орієнтованого навчання та виховання. Проте реалізація педагогічного діагностування є однією з невирішених проблем навчальних закладів.

Особливістю підготовки інженера-педагога є опанування декількома видами діагностики – технічної, психологічної, педагогічної. Дослідженням доведено необхідність формування діагностичних умінь із врахуванням принципу конструктивної інтерференції, фізіологічною основою якого є іррадіація нервових процесів.

Конструктивна інтерференція – це поліпшення формування одного виду діагностичних знань, умінь на основі знань та умінь про інший вид.

За умови негативного ставлення до одного із відомих видів діагностики, можлива деструктивна інтерференція як послаблення процесу формування діагностичних умінь та знань.

Експериментом доведено наявність конструктивної інтерференції у набутті знань про організацію педагогічної діагностики. Вона відбувається завдяки обізнаності студентів із технічною діагностикою, а також поглибленню знань про неї та її роль у забезпеченості надійності експлуатації транспортних засобів

Список використаних джерел та літератури:

1. Ингенкамп К. Педагогическая диагностика / Карлхайнц Ингенкамп. – М. : Педагогика, 1991. – 240 с. – (Серия: Зарубежная школа и педагогика).

2. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука] / Головна редакція Української Радянської енциклопедії академії наук Української РСР. – К., 1975. – 775 с.

3. Педагогическая диагностика в школе / [А. И. Кочетов, Я. Л. Коломинский, И. И. Прокопьев и др.] ; под ред. А. И. Кочетова. – Мн. : Нар. асвета, 1987. – 223 с.

4. Селлерс Ф. Методи виявлення помилок в роботі ЕЦВМ / Ф. Селлерс ; [перекл. з англ.]. – М., 1972; Основи технічної діагностики. – М., 1976.

5. Борытко Н. Диагностическая деятельность педагога / Н. Борытко. – М. : Академия, 2006. – 288 с.

6. Електронний ресурс http://uk.wikipedia.org/wiki/Інтерференція

7. Общая психология : учеб. для студентов пед. ин-тов / [А. В. Петровський, А. В. Брушлинский, В. П. Зінченко и др.] ; под ред. А. В. Петровського. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Просвещение, 1986. – 464 с., ил.

8. Воронин Л. Г. Физиология высшей нервной деятельности : учеб. пособие / Л. Г. Воронин. – М. : Высш. школа, 1979. – 312 с.

Аннотация
С.В.Ситкар
Конструктивная интерференция диагностических умений в подготовке инженера-педагога в сфере автотранспорта

В статье рассматриваются вопросы формирования диагностических знаний и умений у будущих инженеров-педагогов в сфере транспорта на основе принципа конструктивной интерференции. Проанализированы отличия и общие черты технической, психологической и педагогической диагностик. Освещена методика подготовки студентов к организации педагогического диагностирования на основе принципа конструктивной интерференции.

Ключевые слова: *диагностика, педагогическая диагностика, техническая диагностика, инженер-педагог, интерференция, индукция.*

Summary
S.V.Sitkar
Constructive Interference of Diagnostical Skills in Preparation of Manager-Pedagogue in the Sphere of Motor Transport

The article deals with the diagnostic knowledge and skills of the future engineers in a transport sector based on the principle of constructive interference. The differences and similarities of technical, psychological and pedagogical diagnostics have been analyzed. The methodology of preparing students for organization of pedagogical diagnosis based on the principle of constructive interference has been explained.

Key words: *diagnosis, pedagogical diagnostic, technical diagnostics, engineer, interference, induction.*

Дата надходження статті: „12" квітня 2011 р.

УДК 81'243:371.672+373.3 (045)

О.В.СКАЛЬСЬКА,
кандидат педагогічних наук
(м.Хмельницький)

Модель іншомовної діяльності учнів з використанням роздавальних додаткових навчальних матеріалів на уроках іноземної мови у початковій школі

У статті зосереджується увага на проблемі ефективного використання такого виду додаткових навчальних матеріалів, як роздавальні. Описується модель іншомовної діяльності учнів з використанням роздавальних додаткових навчальних матеріалів на уроках іноземної мови у початковій школі.

Ключові слова: *модель іншомовної діяльності учнів, роздавальні додаткові навчальні матеріали, педагогічна технологія, дидактичні умови, диференціація навчального процесу, індивідуалізація навчального процесу.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... У теорії та методиці навчання іншомовної мовленнєвої діяльності учнів початкової школи основним засобом оволодіння предметом був і залишається навчально-методичний комплекс у всій повноті його обов'язкових складових: підручника, книжки для учителя, робочого зошита з друкованою основою для учня, комплекту аудіо- та відеокасет, мультимедійних комп'ютерних програм, добірки тематичних діафільмів, таблиць, малюнків, збірника вправ, текстів для самостійного читання тощо. Водночас досить часто у навчально-виховному процесі вчителі використовують різноманітні навчальні матеріали додатково до підручника як основного засобу навчання, добираючи їх самостійно.

Як свідчать результати наших спостережень і власний педагогічний досвід, використання учителями навчальних матеріалів додатково до підручника як основного засобу навчання є, зазвичай, безсистемним і навіть деколи їх зміст суперечить концепції посібника, що використовується, не сприяє глибшому розкриттю основного змісту наукової інформації, що часто призводить до неефективності уроку, а відтак і до зниження його результативності.

Зважаючи на той факт, що розвиток розумових здібностей і можливостей учнів початкової школи до оволодіння іноземною мовою, темп виконання навчальних завдань, рівень засвоєння навчального матеріалу не є однаковим для кожного, якісне засвоєння знань значною мірою залежить від ефективної організації учителем диференціації та індивідуалізації навчально-виховного процесу. Одними з основних засобів його реалізації є роздавальні додаткові навчальні матеріали та індивідуалізовані роздавальні додаткові навчальні матеріали. Застосування їх у навчанні іноземних мов передбачає обов'язкове врахування психолого-фізіологічних та індивідуальних особливостей учнів початкової школи, сфер їхніх інтересів, домінуючих у цей віковий період мотивів навчальної діяльності, особливостей початкового етапу навчання тощо.